

Research Paper

The role of political culture in the participation of citizens of Ahvaz in elections

Mahmoud Mosalanejad: Department of Political Science, Ahv.C.,Islamic Azad University, Ahvaz ,Iran.

Shiva jalalpour*: Department of Political Science, Ahv.C.,Islamic Azad University, Ahvaz ,Iran.

feredoun akbarzadeh: Department of Political Science , Ahv.C.,Islamic Azad University, Ahvaz ,Iran

Bahram Yousefi: Department of Political Science,Ahv.C., Islamic Azad University, Ahvaz, Iran

Received: 2025/3/5 PP 71-88 Accepted: 2025/6/5

Abstract

People's political participation in various governmental and non-governmental arenas is one of the necessities of the political system of any government. Political culture is a part of society's general culture, which includes the orientation of society's people towards political issues. Although some social and political science thinkers believe that culture cannot be divided into various components such as political culture, etc., another group believes that separating political culture from culture in its general form is not only useful but also necessary in some cases. It was because in this case it is possible to study the cultural aspects of politics independently of other aspects of politics and to study the political aspects of culture separately from its other constructs. In this way, there will be more possibility for a more systematic analysis of politics and culture. The purpose of the current research is to describe and explain the role of political culture in the participation rate of Ahvaz citizens in elections. This article is based on a survey method and by studying a sample of 384 men and women living in the city of Ahvaz, who were selected using systematic sampling, and a questionnaire was used to collect data. To investigate the effectiveness of political culture as an (independent)variable in political participation (dependent variable)according to the structural equation model, we find: the cognitive dimension has an impact on the emotional dimension with a coefficient of 0.50. The cognitive dimension affects the value dimension with a coefficient of 0.86. The value dimension affects the emotional dimension with a coefficient of 0.46. The emotional dimension has an influence on the political participation dimension with a coefficient of 0.76. Cognitive and value dimensions do not have a significant effect on political participation.

Keywords: Ahvaz, elections, citizens, political culture, participation.

Citation: Mosalanejad,M. jalalpour,SH.. akbarzadeh,F. Yousefi, B. (2025). Title: The role of political culture in the participation of citizens of Ahvaz in elections ", Quarterly Journal of Society and Politics Essays, Year 3, No. 9, spring, pp. 71-88..

*. **Corresponding author:** Shiva jalalpour, **Email:** Shivajalalpour2016@iau.ac.ir, **Tel:** +98 9166109513

Extended Abstract

Introduction

People's political participation in various governmental and non-governmental arenas is a necessity of the political system of any state. Political culture is a part of the general culture of society that includes the orientation of individuals in society towards political issues. Although some social and political science thinkers believe that culture cannot be divided into various components such as political culture, etc., another group believes that separating political culture from culture in its general form is not only useful but also necessary in some cases because in this case, it is possible to address the cultural aspects of politics independently of other aspects of politics and to study the political dimensions of culture separately from its other constructs. In this way, more possibilities will arise for a more systematic analysis of politics and culture. The purpose of the present study is to describe and explain the role of political culture in the level of participation of citizens of Ahvaz in elections.

Methodology

This article is a survey study on a sample of 384 men and women living in Ahvaz city, who were selected using systematic sampling, and a questionnaire was used to collect data. To examine the effectiveness of political culture as an independent variable in political participation (dependent variable), according to the structural equation model, we find that: The cognitive dimension affects the emotional dimension with a coefficient of 0.50. The cognitive dimension affects the value dimension with a coefficient of 0.86. The value dimension affects the emotional dimension with a coefficient of 0.46. The emotional dimension affects the political participation dimension with a coefficient of 0.76. The cognitive and value dimensions do not have a significant effect on political participation.

Results and discussion

This study attempts to examine the role of political culture on participation in elections in the city of Ahvaz. However, examining all Iranian elections at the time in question is a vast and extensive task, so the study of participation in elections in the city of Ahvaz is

undertaken in order to measure the role of political culture on participation in them through its examination. Regarding participation in elections in Khuzestan Province, it is worth noting that, in many cases, although the participation pattern reveals the prominence of ethnic identity, it also shows high statistics at the macro and national levels. The study of participation in elections shows that the number of eligible voters decreases in Khuzestan Province due to several reasons, such as the hot weather in June and July and the migration of nomads to colder areas of neighboring provinces, the closure of universities and schools, and the start of summer trips at this time (Mehrabi and Khalafzadeh, 2016: 21). In light of these materials, the present study seeks to examine the role and impact of political culture on political development in Khuzestan Province. The main purpose of this study is to investigate the role of political culture on political development in the city of Ahvaz in such a way that it can be generalized to some extent by presenting an extractive model. Political culture is a part of the general culture of society that includes the orientation of individuals in society towards political issues. Although some social and political science thinkers believe that culture cannot be divided into various components such as political culture, etc., another group believes that separating political culture from culture in its general form is not only useful but also necessary in some cases because in this case, it is possible to address the cultural aspects of politics independently of other aspects of politics and to study the political dimensions of culture separately from its other constructs. In this way, more possibilities will arise for a more systematic analysis of politics and culture.

Conclusion

The collected data were evaluated in two parts: descriptive and inferential statistics. In the descriptive analysis of the information, descriptive statistics indicators included frequency, relative frequency percentage, mean, standard deviation, and in the inferential section, the research hypotheses were examined using independent variables (political culture including emotional, value,

and cognitive dimensions) on the dependent variable (political participation). SPSS software was used to examine the direct effects. The results of the descriptive studies showed that in the sample under study, 43.4 percent were women and 56.6 percent were men. Also, in terms of marital status, 38.4 percent were single and 61.6 percent were married. Descriptive characteristics related to the level of education of the subjects showed that 1.6 percent had less than a diploma, 19.2 percent had a diploma, 7.2 percent had a post-diploma, 40.4 percent had a bachelor's degree, and 33.2 percent had a master's degree or higher. Descriptive characteristics related to the occupation of the subjects showed that 34% were office workers, 18.8% were students, 8.6% were market workers, 13.4%

were unemployed, 3.2% were workers, and 22% were in other occupations. Descriptive characteristics related to income showed that 22.4% had no income, 5.8% had less than 2 million, 7.4% had 2 to 4 million, 10.2% had 4 to 6 million, 12.8% had 6 to 8 million, 19.6% had 8 to 10 million, and 21.8% had an income above 10 million. The descriptive characteristics of the cognitive dimension showed that the mean was 26.24, the standard deviation was 4.387, in the emotional dimension the mean was 20.05, the standard deviation was 5.632, and the value dimension the mean was 26.59, the standard deviation was 8.441, and in the political participation dimension the mean was 5.61, and the standard deviation was 2.424.

References

1. Abniki, Hassan (2011). Globalization and Participation, Theoretical Politics Research, Issue 10, New Volume, pp. 109-131 [In Persian]
2. Ahmadi, Yaqoub; Namaki, Azad (2012). Social Capital and the Democratic Type of Political Culture, Quarterly Journal of Social Sciences, Issue 59. pp. 300-244. [In Persian]
3. Asayesh-Zarchi, Mohammad Javad (2010). Cultural Contexts of Political Participation, Journal of Culture Management, Year 4, Issue 9. [In Persian]
4. Adibi Sadeh, Mehdi and Mihani, Masihullah (2006). Factors Affecting Political Participation of Students at Isfahan University, Quarterly Journal of Social Sciences, Shushtar, Issue 1, pp. 176-151 [In Persian]
5. Asadi Afshar, Zohreh (140). Investigating the degree of implementation of citizenship duties and its relationship with political culture, Master's thesis in sociology, Kharazmi University. [In Persian]
6. Amini, Ali Akbar and Khosravi, Mohammad Ali (2009). The impact of political culture on the political participation of women and students, Political Studies Quarterly, Year 2, Issue 7. [In Persian]
7. Ansari, Mehdi (1996). Foreword to the book The Government Regulations, Explanation and Interpretation of the Charter of the Commander of the Faithful written by Mohammad Kazem bin Mohammad Fadhil Mashhad, Second Edition, Qom, Ansarian Publications [In Persian]
8. Chilcott, Ronald (2008). Comparative Political Theories, translated by Vahid Bozorgy and Alireza Taib, first edition, Tehran, Cultural Media Services Institute [In Persian]
9. Danesh, Zahirah (2009). Identifying and ranking political and social factors affecting women's political participation in Afghanistan, Kabul Province, Master's thesis in Political Science, University of Sistan and Baluchestan. [In Persian]
10. Ghasemi, Hakim, Moali, Fatemeh (2014), "Factors Limiting Women's Political Participation". Journal of Political Science, Year 10, Issue 1, pp. 123-156. [In Persian]
11. Ghafari Hashtjin, Zahed, Biginia, Abdolreza and Nesmat Ghati, Akram (2009). Factors affecting political participation of students of political and technical sciences of the Technical University and the University of Tehran, Encyclopedia of Political Science, Year 6, Issue 2, pp. 240-207 . [In Persian]
12. Golabi, Hajilo (2012). Sociological study of some factors affecting the level of women's political participation: A case study of East Azerbaijan Province. Social Studies and Research, Volume 1, Issue 1, pp. 200-173 . [In Persian]
13. Golabi, Hajilo (2012). The impact of family on women's political participation, Women and Society, Year 3, Issue 3. [In Persian]
14. Golmohammadi, Ahmad (2007). An Introduction to the Cultural Explanation of Politics, A Look at the Approach of Political Culture in Political Science, Journal of Political Science, Issue 6. [In Persian]

15. Hassani, Ghasem (2009). Investigating the relationship between political and social alienation and political and social participation of students at public universities in Tehran in 2006-2007. *Quarterly Journal of Social Sciences*, No. 50, pp. 130-171 [In Persian]
16. Jafari Nia, Gholam Reza (2008). The effect of organizational relations and class base on the willingness to participate in politics among the youth of Khormoj, *Journal of Social Sciences*, Faculty of Literature and Humanities, Ferdowsi University of Mashhad, pp. 1-18. [In Persian]
17. Lipset, Seymour Martin, (1994), "The social requisites of democracy", *American sociological review*, vol 59.
18. Lamprianou, I. (2013). Contemporary political participation Research: a critical Assessment. www.springer.com.978-3-642-30067-1
19. Mehrabi, Alireza, Fatemeh Khalafzadeh (2016), "Political Participation in Khuzestan Province and the Existing Electoral Challenges There", First International Conference on New Research in Management Studies, Shiraz, November 17. [In Persian]
20. Mohammadi Asl, Abbas (2004). Obstacles to Women's Political Participation in Iran, *Social Welfare*, Year 3, Issue 12 . [In Persian]
21. Mohseni Tabrizi, Manouchehr (2001). A Study of Iranians' Social and Cultural Awareness, Motivations, and Behavior, Tehran, Tehran University Press [In Persian]
22. Markus, Gregory. B & Wolton, H. (2002). civic participation in American cities. www.google.Com.
23. Putnam, Robert (2003). *Democracy and Civil Traditions*, translated by Mohammad Taghi Delforuz, Tehran: Political Studies Office of the Ministry of Interior. [In Persian]
24. Pai, Lucien, (2006). Aspects of political growth; The concept of political growth, translated by Ezatollah Foadvand, Tehran, Mahi Publishing House. [In Persian]
25. Panahi, Mohammad Hossein, Bani Fatemeh, Somayeh Al-Sadat (2015), "Political Culture and Women's Political Participation", *Social Sciences Quarterly*, No. 68, pp. 35-77 . [In Persian]
26. Taj Mazinani, Ali Akbar (2003). Youth Political Participation: Dimensions and Dynamics. *Youth Studies*, First Year, No. 5 [In Persian]
27. Rad, Firouz (2003). *Sociology of Cultural Development*, First Edition, Tehran, Print and Broadcast Publications. [In Persian]
28. Saree-e-Qalam, Mahmoud, (2014) *Iranian Political Culture*, Cultural and Social Studies Research Institute Publication, Tehran. [In Persian]
29. Soroush, Maryam and Hosseini, Maryam (2013). Adolescents, Youth and Political Participation: A Study of the Role of Socialization Factors in the Political Participation of Youth and Adolescents in Shiraz, *Journal of Social Sciences*, Faculty of Literature and Humanities, Ferdowsi University of Mashhad, pp. 125-93. [In Persian]
30. Sabuktakinrizi, Ghorban Ali (2021). A sociological study of the relationship between cultural factors and the level of political participation in society (case study: citizens over 25 years of age in Bojnourd city). *Shushtar Social Sciences Quarterly*, Summer 1400, Year 15, No. 2 (53).
31. Shahram Nia, Amir Masoud, Sadeghi Amroabadi, Behrouz and Ebrahimi, Ali (2014). Studying the Relationship between Political Participation and Economic Welfare: A Case Study of Students, Employees and Professors of Isfahan University, *Quarterly Journal of Planning, Welfare and Social Development*, No. 19. [In Persian]
32. Shi, T. (2004). economic development and political participation: comparison of mainland china, Taiwan and hong kong. issued by Asian barometer project office national Taiwan university and acadamia sinica. no 24.
33. Rosenstone, S & Hanon, J.M. (1993). *Mobilization, participation and democracy in america*. New york; macmillan.
34. Tavasoli, Gholam Abbas (2003) *Social Participation in Anomic Conditions*. Tehran, Founder of Tehran University Press and Publications. [In Persian]
35. Vahida, Fereydown; Niazi, Mohsen (2004). A reflection on the relationship between family structure and social participation in the city of Kashan, *Social Sciences Letter*, No. 23, pp. 117-145. [In Persian]
36. Zarei, Arman (2013). *Ethnic and Religious Orientations and Its Effect on Political Participation (Case Study of Qorveh Citizens)*. Master's Thesis in Sociology, University of Kurdistan, Faculty of Humanities and Social Sciences [In Persian]

مقاله پژوهشی

نقش فرهنگ سیاسی در میزان مشارکت شهروندان اهواز در انتخابات

محمود مصلی نژاد: گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

شیوا جلال پور^۱: گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران

فریدون اکبرزاده: گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

بهرام یوسفی: گروه علوم سیاسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

دریافته: ۱۴۰۳/۱۲/۱۵ صص ۷۱-۸۸ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۳/۱۵

چکیده

مشارکت سیاسی مردم در عرصه‌های گوناگون حکومتی و غیرحکومتی لزوم بقای نظام سیاسی هر دولتی است. فرهنگ سیاسی بخشی از فرهنگ عمومی جامعه است که جهت‌گیری افراد جامعه را نسبت به موضوعات سیاسی شامل می‌شود. گرچه عده‌ای از متفکران علوم اجتماعی و سیاسی معتقدند که نمی‌توان فرهنگ را به اجزای گوناگون مانند فرهنگ سیاسی و غیره تقسیم کرد اما گروهی دیگر بر این باورند که تفکیک فرهنگ سیاسی از فرهنگ به شکل عام آن نه فقط امری مفید است بلکه در برخی موارد ضروری نیز خواهد بود زیرا در این صورت هم می‌توان به جنبه‌های فرهنگی سیاست، مستقل از سایر وجوه سیاست پرداخت و هم ابعاد سیاسی فرهنگ را جدا از دیگر ساخته‌ای آن مطالعه کرد. بدین ترتیب امکان بیشتری برای تحلیل نظام‌یافته‌تر از سیاست و فرهنگ پدید خواهد آمد. هدف از پژوهش حاضر، توصیف و تبیین نقش فرهنگ سیاسی در میزان مشارکت شهروندان شهر اهواز در انتخابات است. این نوشتار به روش پیمایش و با مطالعه بر روی نمونه‌ی ۳۸۴ نفر از مردان و زنان ساکن شهر اهواز که با استفاده از نمونه‌گیری سیستماتیک انتخاب شده‌اند و برای گردآوری داده‌ها از ابزار پرسش‌نامه استفاده شده است. برای بررسی میزان اثربخشی فرهنگ سیاسی به‌عنوان متغیر (مستقل) در مشارکت سیاسی (متغیر وابسته) با توجه به مدل معادلات ساختاری درمی‌یابیم: بعد شناختی بر بعد احساسی با ضریب ۰/۵۰ تأثیرگذار است. بعد شناختی بر بعد ارزشی با ضریب ۰/۸۶ تأثیرگذار است. بعد ارزشی بر بعد احساسی با ضریب ۰/۴۶ تأثیرگذار است. بعد احساسی بر بعد مشارکت سیاسی با ضریب ۰/۷۶ تأثیرگذار است. بعدهای شناختی و ارزشی تأثیر معناداری بر مشارکت سیاسی ندارند.

واژه‌های کلیدی: اهواز، انتخابات، شهروندان، فرهنگ سیاسی، مشارکت

استاد: مصلی نژاد، محمود؛ جلال پور، شیوا؛ اکبرزاده، فریدون؛ یوسفی، بهرام؛ (۱۴۰۴). نقش فرهنگ سیاسی در میزان مشارکت شهروندان اهواز

در انتخابات. فصلنامه جستارهای جامعه و سیاست، سال ۳، شماره ۹، شیراز، صص ۷۱-۸۸.

مقدمه

در سال‌های اخیر از میان‌پیش‌نیازهای مهم مؤثر بر گذار به دموکراسی، فرهنگ سیاسی^۱ به‌عنوان مؤلفه‌ای مهم برجستگی ویژه‌ای یافته است (Putnam, 2003: 412). همان‌طور که می‌دانیم ایران یک جامعه درحال گذار به مدرنیته است و یکی از طولانی‌ترین دوره‌های گذار را بین کشورهای جهان تجربه کرده است. دوره‌ای یک‌صد ساله که طی آن تجدد یا مدرنیته بخش‌هایی از جامعه را تحت تأثیر قرار داده و ساختار و نظام قشربندی آن را تغییر داده، به همراه آن ارزش‌ها و هنجارها و الگوی کنش خاص خود را استقرار بخشیده است اما درعین حال در سرتاسر این دوران ساختارها و فرهنگ سنتی علیرغم تهدید و تضعیف از جانب جریان مدرنیسم به حیات خود ادامه داده بخش‌هایی از نظام قشربندی و طبقات ماقبل مدرن را حفظ کرده و به همراه آن ارزش‌ها و فرهنگ خود را استمرار بخشیده است.

ازجمله مؤلفه‌های تأثیرگذار بر مشارکت‌سیاسی در کنار شاخصه‌های نهادی و سیاسی می‌توان به فرهنگ سیاسی اشاره کرد. فرهنگ سیاسی یک اصطلاح تازه است که به دنبال روشن‌تر کردن و نظام‌یافته‌تر کردن بخش زیادی از دانسته‌ها در باب مفاهیمی چون روح و خلق‌و‌خوی ملی، روان‌شناسی سیاسی ملت‌ها و ارزش‌های سیاسی ملت‌ها و ارزش‌های بنیادین مردم است (پای، ۱۳۸۵: ۴۰). دخالت در تعیین سرنوشت و انتخاب و نظارت بر نظام سیاسی حاکم بر خود به‌صورت رأی دادن در چارچوب احزاب فراگیر را می‌توان مشارکت‌سیاسی مستقیم نامید (قاسمی و معالی، ۱۳۹۳: ۱۲۶؛ پناهی و بنی فاطمه، ۱۳۹۴: ۳۷).

در دهه‌های اخیر بسیاری از صاحب‌نظران، برنامه‌ریزان و متخصصان به‌اتفاق آرا از مشارکت‌سیاسی به‌عنوان یکی از عناصر توسعه نام‌برده‌اند که یکی از پارامترهای مهم آن مشارکت‌سیاسی مردمی نباشد (حسنی، ۱۳۸۹: ۱۴۳).

بنابراین، مشارکت نوعی باور و پیش‌نیاز هر طرح یا برنامه موفقیت‌آمیز برای بهبود زندگی مردم و توسعه‌ی اجتماعی است بررسی و ارزیابی برنامه‌های توسعه دهه‌های ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ میلادی در کشورهای درحال توسعه نشان‌دهنده‌ی آن است که عدم بهره‌گیری از مشارکت مردم عامل شکست این برنامه‌ها بوده است (وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳: ۱۱۹). بنابراین هراندازه مردم به‌ویژه طبقات تحصیل کرده در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها و به عهده گرفتن مسئولیت‌ها سهم بیشتری داشته باشند، توسعه، پیشرفت و کارآمدی بیشتر خواهد بود.

ارتباط مشارکت‌سیاسی باعث کارآمدی به‌طور عام و توسعه‌ی سیاسی به‌طور خاص به‌اندازه‌ای است که برخی متفکران پارامتر اصلی این دو را مشارکت‌سیاسی دانسته و بر این اساس به تفکیک نظام‌های سیاسی دست یازیده‌اند (آب نیکی، ۱۳۹۰: ۱۱۵). همچنین، عملکرد خوب دموکراسی‌ها، مشارکت شهروندان در سیاست را می‌طلبد و مشارکت جزء حقوق اولیه و ضروری در یک سیستم سیاسی دموکرات محسوب می‌گردد (لامپریانو، ۲۰۱۳: ۲۱) و با دیگر ویژگی‌های دموکراسی مانند رضایت و مسئولیت همگانی حقوق اکثریت و اقلیت‌ها برابری و درهم‌تنیده است.

به بیان دیگر یکی از عناصری که جامعه‌ی دموکراتیک را تعریف می‌کنند میزان مشارکت مردم در فرآیند سیاست‌گذاری است، یعنی این‌که هیچ جامعه‌ای نمی‌تواند ادعای دموکراتیک بودن نماید؛ اگر اعضایش در تصمیم‌گیری‌ها مشارکت نداشته باشند از طرف دیگر مشارکت‌سیاسی نمایانگر وظیفه‌شناسی و وفاداری افراد به‌نظام سیاسی بوده، مقبولیت نظام سیاسی را افزایش می‌دهد بر کارایی حکومت تأثیرگذار است و به سبب آنکه نقش مؤثری در برقراری ثبات سیاسی ایفا می‌نماید به‌عنوان یک ضرورت سیاسی موردتوجه خاص سیاست‌مداران و دولتمردان بوده است (سروش، حسینی، ۱۳۹۲: ۹۴). همچنین به‌طور مستقیم به بهبود و اجرای سیاست‌های دولت کمک می‌کند و فرصت‌های تدوین سیاست‌های هوشمندانه را افزایش می‌دهد (مارکوس و والتون، ۲۰۰۲: ۶). همچنین، امروزه در سراسر جهان یکی از مؤلفه‌های مشروعیت سیاسی، میزان مشارکت مردم در امر سیاسی است (ادیبی سده، کیهانی، ۱۳۸۵: ۱۵۲) و دولت‌ها، ناچارند برای کسب مشروعیت به مشارکت‌سیاسی تن دردهند (غفاری هاشجین، بیگی نیا، قطعی، ۱۳۸۹: ۲۰۸).

در این تحقیق منظور از مشارکت‌سیاسی، رأی دادن می‌باشد و سایر سطوح و انواع مشارکت‌سیاسی موردنظر نمی‌باشد. در استان خوزستان نیز همانند دیگر مناطق کشور که به‌عنوان یک منطقه قومی شناخته‌شده و دارای ساختار سلسله مراتبی قبیله‌ای است و در بعضی زمینه‌های فرهنگی، زبانی و اجتماعی متفاوت با بیکر اصلی ایران است، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی تاکنون مشارکت آن‌ها در انتخابات چه در سطح محلی و چه در سطح ملی نوسانی را نشان داده است. به دنبال تحولات در نظام جهانی و خودآگاهی اقوام از مطالبات و خواسته‌های خود به‌واسطه عصر فن‌آوری و اطلاعات و رسانه‌های جمعی و کمرنگ شدن نقش دولت‌ها، کشور ایران نیز از این تغییرات به دور نمانده است. استان خوزستان هم، به لحاظ موقعیت خاص خود بی‌تأثیر نبوده و در ابعاد داخلی و خارجی در حالت شکنندگی قرار دارد. بنابراین منطقه خوزستان چون در نقطه اتصال شیعیان ایران و عراق قرار دارد، یک منطقه ژئوپلیتیکی برای قدرت‌های فرا منطقه‌ای و حتی

1-Political culture

2.pay

منطقه‌ای محسوب می‌شود که توجهات هوشیارانه دولت مرکزی را برای حفظ آرامش در این استان می‌طلبد. میزان حضور اقوام استان در انتخابات و میزان مشارکت سیاسی، بازتابی از هویت قومی آن‌ها را نشان می‌دهد. این پژوهش تلاش دارد تا به بررسی نقش فرهنگ سیاسی بر مشارکت در انتخابات در شهر اهواز بپردازد. باین‌حال بررسی همه انتخابات ایران در برهه موردنظر کاری گسترده و وسیع است لذا به بررسی مشارکت در انتخابات در شهر اهواز اقدام می‌شود تا بتوان از معبر بررسی آن، نقش فرهنگ سیاسی را بر مشارکت در آن‌ها سنجید. در مورد مشارکت در انتخابات در استان خوزستان قابل‌ذکر است که، در بسیاری از موارد اگرچه الگوی مشارکت روشن‌تر برجسته بودن هویت قومی است باین‌حال در سطوح کلان و ملی نیز آمارهای بالایی را نشان می‌دهد. بررسی مشارکت در انتخابات علیرغم اینکه در استان خوزستان به دلایل متعددی همچون گرمای هوا در خرداد و تیر و کوچ عشایر به مناطق سردسیر استان‌های هم‌جوار، تعطیلی دانشگاه‌ها و مدارس و شروع سفرهای تابستانی در این مقطع از تعداد واجدین شرایط رأی دادن کاسته می‌شود (محرابی و خلف زاده، ۱۳۹۵: ۲۱). با توجه به این مطالب پژوهش حاضر به دنبال بررسی نقش و تأثیر فرهنگ سیاسی بر توسعه سیاسی در استان خوزستان است.

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

زارعی (۱۴۰۲) در پژوهشی با عنوان «جهت‌گیری‌های قومی و مذهبی و تأثیر آن بر مشارکت سیاسی (مورد مطالعه شهروندان قروه)» می‌نویسد: نظام‌های سیاسی بر پایه‌ی اعتماد عمومی و اراده‌ی مردم استوار بوده و استمرار و اقتدار آنها وابسته به مشارکت و دخالت مردم است. دانش (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «شناسایی و رتبه‌بندی عوامل سیاسی و اجتماعی موثر بر مشارکت سیاسی زنان در کشور افغانستان استان کابل» می‌نویسد: مهم‌ترین عوامل سیاسی تأثیرگذار بر مشارکت سیاسی زنان عبارت‌اند از پیوستن به احزاب، کاندیدا شدن زنان، رأی دادن و... اسدی افشار (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان عمل به وظایف شهروندی و رابطه آن با فرهنگ سیاسی» می‌نویسد: با فراهم نمودن مؤلفه‌هایی چون مشارکت اجتماعی، مشارکت سیاسی، تأثیر و دخالت شهروندان در تصمیمات اداری و... می‌توان هرچه بیشتر نقش و حقوق شهروندی را در جامعه تحقق بخشید که لازمه همه این‌ها برقراری نوعی فرهنگ سیاسی مشارکتی و دموکراتیک است. سبکتکین‌ریزی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «مطالعه‌ی جامعه‌شناختی رابطه عوامل فرهنگی با میزان مشارکت سیاسی در جامعه (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۲۵ سال شهرستان بجنورد)» مشارکت سیاسی شهروندان یک جامعه در امور مختلف حکومتی و غیرحکومتی را از ضرورت‌های انکارناپذیر نظام‌های سیاسی می‌داند. احمدی و نمکی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «سرمایه اجتماعی و گونه دموکراتیک فرهنگ سیاسی» به انجام رسانده‌اند. این مطالعه در راستای ارزیابی پیوند شاخص‌های سرمایه اجتماعی و مطالعات فرهنگ سیاسی، البته با طرح نظریات و تجربیات نو درباره ارزشها انجام پذیرفته است.

نوآوری پژوهش: در خصوص عوامل تأثیرگذار بر توسعه سیاسی (در اینجا مشارکت سیاسی) تحقیقات زیادی انجام گرفته است و اندیشمندان مختلف مطابق فرضیات و دستاوردهای تحقیق خود بر مولفه‌های گوناگونی تأکید کرده‌اند. با این حال نکته مهم در این پژوهش‌ها، در بسیاری از موارد خلاء تحقیقات تجربی و کارهای میدانی است. شهر اهواز نیز از جمله شهرهای مهم ایران است که به‌واسطه بافت قومی و مذهبی آن و نیز چشم داشت قدرت‌های منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای همواره محل بازی قدرت‌های بزرگ و کوچک و اختلاف‌افکنی بوده است. بنابراین میزان مشارکت و فرهنگ سیاسی و رویکرد مردم و گرایش‌های احساسی، شناختی و ارزشی آنها چگونه بر مشارکت سیاسی آنها تأثیرگذار بوده می‌تواند خلاء پژوهشی در این زمینه را برطرف کند.

فرهنگ سیاسی

امروزه واژه‌ی «فرهنگ» در حوزه‌ی علوم اجتماعی و سیاسی و همچنین محاورات ملل گوناگون از کاربرد بسیار بالایی برخوردار است. در مطالعات آکادمیک، فرهنگ از وسیع‌ترین مفاهیمی است که در آثار گذشتگان و معاصرین، در زبان‌های گوناگون و در شاخه‌های متعدد دانش بشری، کاربردهای معنایی متنوعی داشته است (راد، فیروز، ۱۳۸۲: ۲۵). این کاربرد وسیع در حوزه‌های گوناگون دانش بشری و در میان تمدن‌ها و زبان‌های گوناگون و همچنین داشتن تاریخی دراز و طولانی سبب شده است که چندی‌چون این مفهوم آن‌چنان موردبحث و تجزیه‌وتحلیل قرار گیرد که فی‌المثل تاکنون بیش از یک‌صد تعریف از آن شده است. فرهنگ سیاسی^۱ یکی از شاخه‌های فرهنگ به معنای کلی آن است و می‌توان آن را ادامه‌ی فرهنگ عمومی جوامع دانست. لکن این دو یکسان نیستند. (چلیکوت، ۱۳۷۷: ۲۶۰) و می‌توان گفت بین این دو رابطه‌ی عموم و خصوص مطلق برقرار می‌باشد (گل محمدی، ۱۳۸۶: ۱۱۷). فرهنگ سیاسی قدمتی دیرینه دارد و از زمانی که

^۱. Political culture

علم سیاست پیدا شده است بحث از تأثیرات متقابل فرهنگ و سیاست نیز مطرح بوده است. (سریع القلم، ۱۳۹۳: ۱۱). بنابراین می‌توان گفت که «فرهنگ سیاسی» هم زاد «فرهنگ» و این دو نیز هم زاد زیست جمعی بشری است.

تعریف عملیاتی: در این پژوهش از ابعاد احساسی، شناختی و ارزشی برای آزمون متغیر فرهنگ سیاسی استفاده گردید.

مشارکت سیاسی:

تعاریف گوناگونی برای مشارکت^۱ آمده است؛ مشارکت، فرآیندی سیستماتیک و سمپاتیک است که در آن کارکرد اجزاء و عناصر متشکله‌ی سیستم به بقا و دوام و تعادل کل سیستم منجر می‌شود و همچنین، مشارکت را، تقبل آگاهانه امری در شکل همکاری یا میل و رغبت و نیاز به هدف در زندگی اجتماعی تعریف می‌کنند (محسنی تبریزی، ۱۳۸۰: ۹۲). فرنچ^۲ مشارکت را درگیر شدن ذهنی و عاطفی یک فرد در یک وضعیت گروهی می‌داند، که این درگیری او را تشویق و برانگیخته می‌کند تا به هدف‌های گروه کمک کند (انصاری، ۱۳۷۵: ۳۴). ازنشتاین^۳ مشارکت را نوعی توزیع مجدد قدرت قلمداد می‌کند که به سبب آن جوانانی که در حال حاضر در فرآیند سیاسی و اقتصادی کنار گذاشته شده‌اند را قادر می‌سازد تا به تدریج در آینده شرکت داده شوند (وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳: ۳۰). مید گلی^۴، معتقد است مشارکت ایده‌ای کاملاً ایدئولوژیکی است که بازتاب انتقادات ناشی از نظریه‌های اجتماعی و سیاسی در خصوص اینکه جوامع چگونه باید سازمان‌دهی شوند، می‌باشد و منطق آن مبتنی بر واکنش در برابر تمرکزگرایی انعطاف‌ناپذیری و در دسترس نبودن دولت است (نیازی، ۱۳۸۱: ۳۲).

دائرة المعارف بین‌المللی علوم اجتماعی، تعریف زیر را از این مفهوم ارائه می‌دهد: مشارکت سیاسی فعالیت داوطلبانه‌ی اعضای جامعه در انتخاب رهبران و مشارکت مستقیم و غیرمستقیم در سیاست‌گذاری عمومی است (مصفا، ۱۳۷۵: ۱۹). به عبارتی مشارکت یک فعالیت است نه نگرش اعمال داوطلبانه که معمولاً در مشارکت‌های بسیجی می‌توان یافت (امینی، خسروی، ۱۳۸۹: ۱۲۸). از نظر توسلی^۵، مشارکت سیاسی هرگونه رفتار و عمل فردی است که هدف آن تحت تأثیر قرارداد سیاست‌گذاری‌های عمومی با انتخاب رهبران سیاسی و یا اعمال نظر رهبران بر مردم و یا به‌طور خلاصه حوزه تصمیم‌گیری و تقاضا در بین مردم و دولت است (توسلی، ۱۳۸۲: ۱۳). هانتینگتون و نلسون^۶، مشارکت سیاسی را عبارت از کوشش‌های جوانان غیردولتی برای تأثیرگذاران بر سیاست‌های عمومی می‌داند (جعفری‌نیا، ۱۳۸۸: ۳).

همچنین، هانتینگتون و دومینگوز^۷ (۱۹۷۵) مشارکت سیاسی را فعالیت خصوصی شهروندان به قصد تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری‌های دولت تعریف می‌کنند. آن‌ها به دو نوع مشارکت اختیاری و مشارکت بسیج شده اشاره دارند (فیروزجانیان، جهانگیری، ۱۳۸۷: ۸۶). میلبراث^۸ (۱۹۸۱) اشاره می‌کند مشارکت سیاسی رفتاری است که قصد تأثیرگذاری بر نتایج حکومتی را دارد (آب‌نیک، ۱۳۹۰: ۱۱۵). پژوهشگر سوئدی اولوف پیترسون^۹ (۲۰۰۱) مشارکت سیاسی را به عنوان تلاش‌هایی که باهدف تأثیرگذاری بر جامعه صورت می‌گیرد تعریف می‌نماید (تاج مزینانی، ۱۳۸۲: ۱۲۶). نوریس^{۱۰} علاوه بر کنش‌هایی که به شکل مستقیم بر فرآیند سیاست‌گذاری و به‌طور غیرمستقیم بر جامعه‌ی مدنی تأثیر می‌گذارند کنش‌هایی را که به‌منظور تغییر الگوهای نظام‌مند رفتار اجتماعی نیز صورت می‌گیرند در تعریف خود از مشارکت سیاسی می‌گنجاند.

تعریف عملیاتی: برای سنجش مشارکت سیاسی؛ شرکت در انتخابات ریاست جمهوری، شرکت در انتخابات مجلس خبرگان، شرکت در انتخابات شورای شهر، شرکت در انتخابات مجلس، مورد سوال قرار گرفت. این پرسش‌ها به صورت یک پیوستار پنج قسمتی از همیشه تا اصلاً مطرح شد. سپس نمره افراد در پاسخ به این سوال‌ها را با هم جمع زده که نمره کلی مشارکت آنان به دست آمده است.

چارچوب نظری (عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی)

نظریه‌های جامعه‌شناسی برای درک رفتار سیاسی خیلی مهم هستند، زیرا آن‌ها ابزارهایی را برای تعیین تصمیم‌های سیاسی ارائه می‌دهند (لمپرینیو، ۲۰۱۳: ۳۶). نظریه‌های مختلفی در جامعه‌شناسی سیاسی درباره‌ی عوامل مؤثر در مشارکت وجود دارد. با توجه به موضوع تحقیق می‌توان از جمله‌ی آن‌ها نظریه تفهیمی «ماکس وبر»^{۱۱} است که نقش فرهنگ را پررنگ‌تر از سایر عوامل می‌داند، و نظریه‌ی

1. participation

2. French

3. Aznshtayn

4. Mid Goly

5. Huntington and Nelson

6. Huntington and Dominguez

7. Milbrath

8. Peterson

9. norris

10. Lamprianou

11. Max Weber

«دترمینیستی^۱ مارکس^۲»، عامل اقتصادی را زیربنای روابط اجتماعی مانند مشارکت می‌داند نام برد (آسایش آزارچی، ۱۳۸۹: ۲)؛ که در ادامه‌ی به آن‌ها اشاره می‌شود:

عوامل اقتصادی

دیدگاه پایگاه اقتصادی - اجتماعی اشاره دارد به تبیین عوامل فردی از قبیل تحصیلات، شغل و درآمد و ارتباط این عوامل با مشارکت سیاسی. تحصیلات مشارکت سیاسی را از دو طریق افزایش می‌دهد: یکی از طریق افزایش دانش و مهارت که مشارکت را تسهیل می‌کنند و دوم از طریق قراردادن مردم در شبکه‌های اجتماعی که آن‌ها را در مورد سیاست و پاداش مشارکت سیاسی آگاه می‌کند. همچنین شغل نیز شاخص مهم مهارت‌ها و تماس‌های اجتماعی است (روسنستون و هنسون، ۱۹۹۳: ۷۷). همچنین، رابطه بین طبقه و مشارکت یکی از محکم‌ترین فرضیه‌های جامعه‌شناسی سیاسی است که با داده‌های تجربی فراوانی تأیید می‌شود. درواقع اهمیت طبقه به‌عنوان تعیین‌کننده‌ی همه‌ی اشکال رفتارهای سیاسی از سوی همه‌ی جامعه‌شناسان سیاسی و دانشمندان سیاسی با هر دیدگاه نظری پذیرفته‌شده است (گلابی، ۱۳۹۱: ۱۷۹). بر اساس دیدگاه‌های نظری موقعیت طبقاتی افراد می‌تواند وضعیت مشارکت آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد و اینکه چگونه افراد مشارکت می‌کنند و یا نگرش‌های سیاسی آنان چگونه است بیشتر به این عامل وابسته است (جعفرنیا، ۱۳۸۸: ۱۰-۱۱). یکی از اولین محققان جدید که به‌طور جدی اهمیت تئوریک و عملی مشارکت از دیدگاه مارکسیستی^۴ گام اول در جامعه‌شناسی سیاسی بررسی منافع طبقاتی است. از این نگره حوزه‌ی روبنایی دولت را باید برحسب وصل نیروهای اجتماعی خصوصاً طبقات اجتماعی بررسی و شناسایی کرد و تأثیر متقابل آن‌ها را بر هم تحلیل کرد. به دیگر سخن طبقات اجتماعی بر اساس محاسبه‌ی عقلانی منافع مادی خود عمل می‌کنند. لذا رفتارهای سیاسی بازتاب علایق و منافع طبقاتی است. چنان‌که می‌توان گفت به همین دلیل تولید، تعیین‌کننده‌ی روابط قدرت در کل جامعه‌اند، لذا دولت ابزار سلطه طبقات بالا و وسیله‌ی تضمین و ایدئولوژی‌های سیاسی بازتاب منافع مادی طبقات اجتماعی به شمار می‌آیند. درواقع از آنجاکه روابط قدرت در تداوم منافع این طبقه است.

درمجموع اگر بپذیریم از نظر مارکسیستی شرایط سیاسی بازتاب شرایط جامعه است دراین صورت می‌توانیم بگوییم روابط تولیدی تعیین‌کننده‌ی ماهیت دولت هستند زیرا این روابط تولیدی‌اند که دلیل سلطه‌ی سیاسی را توضیح می‌دهند و البته در شکل نو مارکسیستی مثل آراء آلتوسر^۵، باید اضافه کرد که ماهیت دولت هم متقابلاً روابط تولیدی را تحت تأثیر قرار می‌دهند (محمّدی اصل، ۱۳۸۳: ۹۵-۹۶). سیمور مارتین لیست^۶ از جمله افرادی است که معتقد است، شرکت در امور سیاسی - اجتماعی بسته به میزان رفاه اقتصادی که فرد یا گروه از آن برخوردار است می‌تواند متفاوت باشد (شهرام نیا و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۵).

متغیرهای موردنظر لیست در تبیین مشارکت سیاسی را می‌توان در سه دسته کلی تقسیم‌بندی کرد: ۱. موقعیت اقتصادی خانواده که متغیرهایی چون سطح درآمد، شغل، محل سکونت و منزلت را دربرمی‌گیرد (لیست، ۱۹۶۳: ۱۸۷). این متغیرها از نظر لیست به‌عنوان متغیرهای پایه‌ای عمل می‌کنند که به‌طور غیرمستقیم از طریق برخی متغیرهای دیگر نظیر ایدئولوژی سیاسی، عضویت حزبی و... رفتار سیاسی افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهند؛ ۲. موقعیت اجتماعی فرد که متغیرهایی چون وضعیت تأهل مشارکت در نهادهای سیاسی اجتماعی شهری یا روستایی بودن، مهاجر یا بومی بودن سطح تحصیلات میان سال یا جوان بودن را در برمی‌گیرد؛ ۳. موقعیت سیاسی - مذهبی فرد که متغیرهای این دو وجه تأثیر متقابلی بر یکدیگر دارند. متغیرهایی چون ایدئولوژی سیاسی فرد که ارتباط تنگاتنگی با میزان مذهبی بودن دارد که به‌نوبه‌ی خود متأثر از ویژگی سیاسی خانواده نیز هست (گلابی، ۱۳۹۱: ۳۷)؛ از نظر وی این شکاف‌های اساسی بین داراها و ندارها بین شهری و روستایی، بین محلات، بین مذاهب، بین گروه‌های قومی و حتی بین نسل‌ها وجود دارد. درهرحال آنچه از بحث بالا می‌آید این است که از نظر لیست بین دموکراسی سیاسی و توسعه‌ی اقتصادی - اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. به نظر او کشورهای توسعه‌یافته به دلیل اینکه دارای ساختار طبقاتی با حجم کم طبقات بالا و پایین و تراکم جمعیت در طبقه‌ی متوسط از وضعیت دموکراتیک برخوردارند، به نظر او بیشترین و بهترین نوع مشارکت سیاسی توسط همین طبقه‌ی متوسط صورت می‌گیرد (شهرام نیا، ملائی، ۱۳۸۹: ۱۴۵).

درنتیجه می‌توان گفت که توسعه‌ی اقتصادی منجر به سطوح بالای مشارکت سیاسی می‌شود. ازجمله دلایل ارائه‌شده در ارتباط بین توسعه‌ی اقتصادی و مشارکت سیاسی این نظریه است که توسعه‌ی اقتصادی به مجموعه‌ای از تغییرات اجتماعی منجر می‌شود که به‌شدت

1. Determinism

2. Marx

3. Rosenston & Hanson

4. Marxist

5. Althusser

6. Seymour Martin Lipset

ساختار اجتماعی، سازمانی و فرهنگ سیاسی یک ملت را تغییر می‌دهد و این‌ها اشکال جدید رفتار سیاسی را به وجود می‌آورند (شی، ۲۰۰۴: ۱). به عبارت دیگر، توسعه اقتصادی ضرورتاً و به خودی خود منجر به دموکراسی نمی‌شود بلکه فقط موجب دگرگونی‌های لازم در ساختار اجتماعی و فرهنگ سیاسی می‌شود و بقای نهادهای دموکراتیک را افزایش می‌دهد. بارزترین مثال آن کشورهایی مانند عربستان سعودی، کویت و لیبی که ثروتمند هستند، اما ساختار اجتماعی و فرهنگ سیاسی آن‌ها برای دموکراسی مساعد نمی‌باشد (آسایش زارچی، ۱۳۸۹: ۹).

عوامل فرهنگی (با تأکید بر نقش فرهنگ سیاسی)

فرهنگ سیاسی یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در چگونگی ساخت قدرت و نیز میزان علاقه یا بی‌تفاوتی نسبت به مشارکت سیاسی است. بنا به تعریفی دیگر فرهنگ سیاسی مجموعه‌ای از طرز فکرها، عقاید و جهت‌گیری‌های درونی افراد نسبت به نظام سیاسی و دولتمردان نسبت به جامعه دانسته شده است (آسایش زارچی، ۱۳۸۹: ۱)؛ دیدگاه فرهنگی مشارکت‌سیاسی بیانگر تأثیر نگرش‌ها و ارزش‌های افراد روی مشارکت‌سیاسی است.

اینگلهارت^۲ از جمله نظریه‌پردازان متأخری است که به رابطه‌ی قوی بین فرهنگ سیاسی و دموکراسی و مشارکت‌سیاسی اعتقاد دارد. او معتقد است رابطه‌ی نگرش‌های عمیق و ریشه‌ای و ارزش‌ها با دموکراسی بسیار قوی است و دموکراسی برای تکامل تدریجی و ثبات خود به نگرش‌ها و گرایش‌های پشتیبان و حمایتی در بین عموم مردم نیازمند است. این گرایش‌ها، نگرش‌ها و رفتار مردم را باید در فرهنگ سیاسی جستجو کرد (پناهی و بنی فاطمه، ۱۳۹۴: ۴۵-۴۶).

روش تحقیق

این تحقیق از نوع پیمایشی و ابزار جمع‌آوری اطلاعات، مصاحبه مبتنی بر پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری ما در این تحقیق عبارت است از کلیه ساکنین زن و مرد شهر اهواز (۱/۳۵۵/۰۰۰ نفر) که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه (۳۸۴ نفر) را به دست آورده و از طریق پرسشنامه سؤالات مربوطه به صورت مصاحبه پرسش شد. و با استفاده از نرم‌افزار ایموس به تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیات دست‌یافته شد.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی: فرهنگ سیاسی مردم اهواز، نقش مؤثری در مشارکت‌سیاسی آنان در انتخابات ایفا کرده است. بعد شناختی فرهنگ سیاسی بر میزان و نوع مشارکت سیاسی شهروندان در شهر اهواز تأثیر داشته است. بعد ارزشی فرهنگ سیاسی بر میزان و نوع مشارکت سیاسی شهروندان در شهر اهواز تأثیر داشته است. جهت گیری عاطفی و احساسی بر میزان و نوع مشارکت سیاسی شهروندان در شهر اهواز تأثیر داشته است.

آزمون فرضیه‌های تحقیق

در این بخش با توجه به نتایج معادلات ساختاری، فرضیه‌های پژوهش بررسی می‌شوند. در بررسی نظرسنجی نمونه آزمایش ۳۸۴ نفری انتخاب گردید. برای بررسی میزان اثربخشی فرهنگ سیاسی به عنوان متغیر (مستقل) در مشارکت‌سیاسی (متغیر وابسته) با توجه به مدل معادلات ساختاری درمی‌یابیم:

بعد شناختی بر بعد احساسی با ضریب ۰/۵۰ تأثیرگذار است.

بعد شناختی بر بعد ارزشی با ضریب ۰/۸۶ تأثیرگذار است.

بعد ارزشی بر بعد احساسی با ضریب ۰/۴۶ تأثیرگذار است.

بعد احساسی بر بعد مشارکت‌سیاسی با ضریب ۰/۷۶ تأثیرگذار است.

بعدهای شناختی و ارزشی تأثیر معناداری بر مشارکت‌سیاسی ندارند.

^۱. Shi

^۲. Inglehart

بحث و ارائه یافته‌ها

آمار توصیفی شاخص‌ها

شاخص‌های موردبررسی عبارت‌اند از بعد احساسی، بعد شناختی و بعد ارزشی که به‌عنوان متغیرهای مستقل بررسی و شاخص مشارکت سیاسی به‌عنوان متغیر وابسته در مدل بررسی شد، در ادامه آمار توصیفی و نرمال بودن شاخص‌ها آمده است.

جدول (۱): آمار توصیفی و نرمال بودن شاخص‌ها

شاخص	میانگین	انحراف معیار	انحراف معیار میانگین	چولگی	کشیدگی
بعد احساسی	۲۰/۰۵	۵/۶۳۲	۰/۲۵۲	-۰/۴۰	-۰/۰۴۵
بعد شناختی	۲۶/۲۴	۴/۳۸۷	۰/۱۹۶	-۰/۱۷۱	۰/۰۸۷
بعد ارزشی	۲۶/۵۹	۸/۴۴۱	۰/۳۷۸	۰/۰۳۱	-۰/۳۶۶
مشارکت سیاسی	۵/۶۱	۲/۴۲۴	۰/۱۰۸	۰/۰۷۸	-۰/۰۳۸

طبق جدول فوق چولگی و کشیدگی متغیرهای مستقل و وابسته نشان می‌دهد که متغیرهای بعد احساسی، بعد شناختی، بعد ارزشی و مشارکت سیاسی با توزیع نرمال تفاوت چشمگیری ندارند. همچنین با توجه به آزمون کولموگروف-اسمیرنوف داریم:

جدول (۲): سطح معناداری آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش

شاخص	آماره K-S	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون
بعد احساسی	۱/۵۶	۰/۱۵۷	نرمال
بعد شناختی	۰/۴۷	۰/۲۰۱	نرمال
بعد ارزشی	۱/۶۵	۰/۰۸۷	نرمال
مشارکت سیاسی	۰/۸۰	۰/۷۱	نرمال

همان‌طور که از داده‌های جدول مشخص است، سطح معناداری آزمون کلموگروف-اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است، در نتیجه متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمال می‌باشند.

آزمون همبستگی

در این بخش به بررسی همبستگی متغیر وابسته یعنی مشارکت سیاسی با متغیرهای مستقل تحقیق یعنی بعد احساسی، بعد شناختی و بعد ارزشی پرداخته می‌شود. از آنجاکه شاخص‌های ساخته‌شده در سطح سنجش فاصله‌ای می‌باشند برای بررسی همبستگی بین مشارکت سیاسی با متغیرهای مستقل که آن‌ها نیز در سطح سنجش فاصله‌ای اندازه‌گیری شده‌اند، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است.

رابطه مشارکت سیاسی با بعد احساسی

همبستگی بین بعد احساسی با مشارکت سیاسی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون موردبررسی قرار گرفته است. جدول زیر شاخص‌های آماری مربوطه را نشان می‌دهد.

جدول (۳): رابطه مشارکت سیاسی با بعد احساسی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار آزمون	سطح معنی‌داری
مشارکت سیاسی	بعد احساسی	۰/۶۲۴	۰/۰۰۰

بین بعد احساسی با مشارکت سیاسی رابطه معنی‌داری در سطح ۵ درصد ($p=۰/۰۰۰<۰/۰۵$) به‌دست‌آمده است. این ارتباط مستقیم و مثبت است، بدین معنی که می‌توان گفت هر چه بعد احساسی افراد افزایش می‌یابد، مشارکت سیاسی آنان نیز افزایش می‌یابد.

رابطه مشارکت سیاسی با بعد شناختی

برای بررسی و سنجش ارتباط از ضریب همبستگی پیرسون استفاده می‌شود.

جدول (۴) رابطه مشارکت سیاسی با بعد شناختی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار آزمون	سطح معنی داری
مشارکت سیاسی	بعد شناختی	۰/۴۸۵	۰/۰۰۰

بین بعد شناختی با مشارکت سیاسی رابطه معنی داری در سطح ۵ درصد ($p=۰/۰۰۰<۰/۰۵$) به دست آمده است. این ارتباط مستقیم و مثبت است، بدین معنی که می توان گفت هر چه بعد شناختی افراد افزایش می یابد، مشارکت سیاسی آنان نیز افزایش می یابد. با توجه به مقدار آزمون یا ضریب همبستگی درمی یابیم که باوجود رابطه معنی دار آماری بین مشارکت سیاسی و بعد شناختی، شدت رابطه بین این دو شاخص چندان قوی و شدید نیست بلکه در حد متوسط ارزیابی می شود.

رابطه مشارکت سیاسی و بعد ارزشی

با استفاده از ضریب همبستگی رابطه بین دو شاخص مورد سنجش قرار می گیرد.

جدول (۵) رابطه مشارکت سیاسی با بعد ارزشی

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار آزمون	سطح معنی داری
مشارکت سیاسی	بعد ارزشی	۰/۴۹۸	۰/۰۰۰

بین بعد ارزشی با مشارکت سیاسی رابطه معنی داری در سطح ۵ درصد ($p=۰/۰۰۰<۰/۰۵$) به دست آمده است. این ارتباط مستقیم و مثبت است، بدین معنی که می توان گفت هر چه بعد ارزشی افراد افزایش می یابد، مشارکت سیاسی آنان نیز افزایش می یابد. با توجه به مقدار آزمون یا ضریب همبستگی درمی یابیم که باوجود رابطه معنی دار آماری بین مشارکت سیاسی و بعد ارزشی، شدت رابطه بین این دو شاخص چندان قوی و شدید نیست بلکه در حد متوسط ارزیابی می شود.

متغیرهای زمینه ای و محیطی

متغیرهای زمینه ای و محیطی شامل برخی ویژگی های فردی پاسخ دهنده مانند جنسیت، مدرک تحصیلی، شغل، درآمد و برخی دیگر از ویژگی ها که در قالب سؤالاتی مانند هنگام شرکت در انتخابات به کسی رأی می دهیم که از اقوام خودم باشد و سؤالاتی مشابه آن که در ذیل بررسی می شوند. جداول زیر ضریب همبستگی مشارکت سیاسی با متغیرها و سؤالات محیطی را نشان می دهد. چون متغیر وابسته از نوع فاصله ای است، برای بررسی رابطه با متغیرهای جنسیت، شغل و وضعیت تأهل با سطح سنجش اسمی از ضریب همبستگی اتا استفاده شده است.

جدول (۶) سنجش رابطه مشارکت سیاسی و متغیرهای زمینه ای

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار آزمون
مشارکت سیاسی	جنسیت	۰/۲۲۲
مشارکت سیاسی	شغل	۰/۲۵۵
مشارکت سیاسی	وضعیت تأهل	۰/۰۸۹

مقدار مجذور اتا در فاصله صفر تا یک قرار دارد. صفر نشان دهنده عدم وجود رابطه و یک نشان دهنده رابطه بسیار قوی بین دو متغیر می باشد. با توجه به جدول فوق میزان همبستگی مشارکت سیاسی با متغیرهای مستقل جنسیت، شغل و وضعیت تأهل ضعیف است و نمی توان رابطه معنی داری برای متغیرهای مورد بررسی در نظر گرفت.

برای سنجش همبستگی متغیر وابسته مشارکت سیاسی از نوع فاصله ای با متغیرهای مستقل مدرک تحصیلی و درآمد از نوع رتبه ای، از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده می شود.

جدول (۷) سنجش رابطه مشارکت سیاسی و مدرک تحصیلی و درآمد

متغیر وابسته	متغیر مستقل	مقدار آزمون	سطح معنی داری
مشارکت سیاسی	مدرک تحصیلی	۰/۱۰۶	۰/۰۱۸
مشارکت سیاسی	درآمد	۰/۱۵۱	۰/۰۰۱

بین مدرک تحصیلی با مشارکت سیاسی رابطه معنی داری در سطح ۵ درصد ($p=0/018<0/05$) به دست آمده است. این ارتباط مستقیم و مثبت است، بدین معنی که می توان گفت هر چه مدرک تحصیلی افراد بالاتر باشد، مشارکت سیاسی آنان نیز افزایش می یابد، همچنین بین درآمد با مشارکت سیاسی رابطه معنی داری وجود دارد و ارتباط مستقیم و مثبت است بنابراین هر چه درآمد بیشتر باشد، مشارکت سیاسی افزایش می یابد. با وجود رابطه معنی دار آماری بین مشارکت سیاسی و مدرک تحصیلی و درآمد، شدت رابطه شدید نیست و در حد ضعیف ارزیابی می شود.

تحلیل مسیر

در تحلیل مسیر با استفاده از تحلیل رگرسیونی قادر خواهیم بود بین یک متغیر موردنظر به عنوان متغیر وابسته و یک یا چند متغیر مستقل رابطه ای را معین کرده و استفاده نماییم. علاوه بر این می توانیم با استفاده از ضرایب بتای استاندارد شده میزان تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل را بر روی متغیر وابسته به طور هم زمان مشخص نماییم. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره بر مشارکت سیاسی به قرار زیر است:

جدول (۸) تحلیل مسیر تأثیر متغیرهای مستقل بر مشارکت سیاسی

۰/۶۲۸	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۳۹۴	ضریب تعیین
۱/۸۹۰	خطای معیار
۱۶۱/۲۷۷	تحلیل واریانس
۰/۰۰۰	سطح معنی داری

جدول (۹) ضرایب استاندارد متغیرهای مدل

متغیر مستقل	ضرایب رگرسیون استاندارد شده بتا Beta	مقدار آماره t	سطح معنی داری آزمون t
بعد احساسی	۰/۵۵۶	۱۱/۴۰۶	۰/۰۰۰
بعد شناختی	۰/۰۹۷	۱/۹۹۳	۰/۰۴۷
بعد ارزشی	۰/۰۰۲	-۰/۰۳۴	۰/۹۷۳

متغیرهای وارد شده به مدل رگرسیونی ۳۹/۴ درصد تغییرات متغیر وابسته (مشارکت سیاسی) را تبیین کنند. با توجه به سطح معنی داری مقدار محاسبه شده F مشخص می شود که ترکیب خطی متغیرهای مستقل به شیوه معنی داری قادر به تبیین و پیش بینی متغیر وابسته هستند. برای رسم نمودار مسیر از ضرایب استاندارد شده بتا مربوط به متغیرهایی استفاده می کنیم که مقدار t آنها در سطح معنی داری قرار دارد. مقدار t برای متغیرهای بعد شناختی و بعد احساسی معنی دار است و برای بعد ارزشی معنی دار نمی باشد. در ادامه متغیری را که در نمودار فوق دارای بیشترین ضریب مسیر است به عنوان متغیر وابسته وارد تحلیل کرده و سایر متغیرهای مستقل را بررسی می کنیم. در اینجا متغیر بعد احساسی با ضریب بتای استاندارد ۰/۵۵۶ بیشترین ضریب را دارد بنابراین بعد احساسی به عنوان متغیر وابسته وارد مدل رگرسیونی می شود.

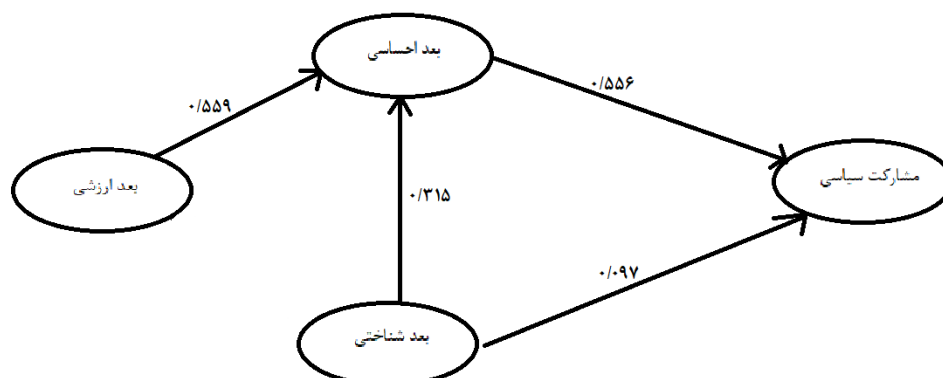
جدول (۱۰): تحلیل مسیر تأثیر متغیرهای مستقل بر بعد احساسی

۰/۸۰۸	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۶۵۲	ضریب تعیین
۳/۳۲۸	خطای معیار
۴۶۵/۲۳۶	تحلیل واریانس
۰/۰۰۰	سطح معنی داری

جدول (۱۱): ضرایب استاندارد متغیرهای مدل

متغیر مستقل	ضرایب رگرسیون استاندارد شده بتا Beta	مقدار آماره t	سطح معنی داری آزمون t
بعد ارزشی	۰/۵۵۹	۱۵/۳۹۶	۰/۰۰۰
بعد شناختی	۰/۳۱۵	۸/۶۸۹	۰/۰۰۰

متغیرهای بعد ارزشی و شناختی ۶۵/۲ درصد از تغییرات متغیر بعد احساسی را تبیین می کنند. نمودار تحلیل مسیر به صورت زیر به دست می آید:

در مرحله بعد متغیری که در مرحله قبل بیشترین ضریب مسیر دارد عنوان متغیر وابسته وارد تحلیل کرده و سایر متغیرهای مستقل را بررسی می کنیم. در اینجا متغیر بعد ارزشی با ضریب بتای استاندارد ۰/۵۵۹ بیشترین ضریب را دارد بنابراین بعد ارزشی به عنوان متغیر وابسته وارد مدل رگرسیونی می شود.

جدول (۱۲): تحلیل مسیر تأثیر متغیر مستقل بر بعد ارزشی

۰/۶۸۴	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۴۶۷	ضریب تعیین
۶/۱۶۶	خطای معیار
۴۳۶/۳۲۳	تحلیل واریانس
۰/۰۰۰	سطح معنی داری

جدول (۱۳): ضرایب استاندارد متغیرهای مدل

متغیر مستقل	ضرایب رگرسیون استاندارد شده بتا Beta	مقدار آماره t	سطح معنی داری آزمون t
بعد شناختی	۰/۶۸۴	۲۰/۸۸۸	۰/۰۰۰

پس از آنکه ضرایب مسیر برای کلیه مسیرهای تفکیکی به دست آمد، می توان از طریق ترکیب نمودارهای فوق اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل را بر متغیر وابسته اصلی به دست آورد.

متغیرهای زمینه ای مانند سن، مدرک تحصیلی، وضعیت تأهل، شغل و درآمد به دلیل پایین بودن سطح معنی داری از معادله کنار گذاشته شده اند. بعد از به دست آوردن ضرایب بتا، می توان تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم هر یک از متغیرهای مستقل بر مشارکت سیاسی (متغیر وابسته) را محاسبه کرد. در نتیجه می توان اثرات متغیرهای مختلف را با یکدیگر مقایسه نمود و مؤثرترین آن ها را تعیین کرد. برای به دست آوردن اثرات علی کل، باید اثرات مستقیم و غیرمستقیم با همدیگر جمع شوند. از طریق مقایسه ارقام ضریب بتا برای مسیرهای مختلف، می توان اهمیت هر مسیر را تعیین کرد. هر متغیر دارای دو اثر مستقیم و غیرمستقیم هست که از مجموع آن ها اثر کلی متغیر به دست می آید.

جدول (۱۴): مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر مشارکت سیاسی

متغیر مستقل	اثرات غیرمستقیم	اثرات مستقیم	مجموع تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم هر متغیر
بعد احساسی	۰	۰/۵۵۶	۰/۵۵۶
بعد شناختی	۰/۳۸۸	۰/۰۹۷	۰/۴۸۵
بعد ارزشی	۰/۳۱۱	۰	۰/۳۱۱

با توجه به نتایج مجموع اثرات متغیرهای مستقل، بعد احساسی با ۵۵/۶ درصد بیشترین میزان تأثیر بر مشارکت سیاسی دارد و بعد از آن بعد شناختی با ۴۸/۵ درصد و در آخر بعد ارزشی با ۳۱/۱ درصد بر مشارکت سیاسی مؤثر هستند.

مدل سازی معادلات ساختاری

یکی از قوی ترین و مناسب ترین روش های تجزیه و تحلیل در تحقیقات علوم انسانی در حالت های چند متغیره مدل سازی معادلات ساختاری است. تحلیل مدل معادلات ساختاری را می توان توسط دو تکنیک انجام داد: تحلیل ساختاری کوواریانس یا روابط خطی ساختاری (لیزرل) و حداقل مربعات جزئی. در تحقیق حاضر جهت بررسی فرضیات در مدل سازی معادلات ساختاری از نرم افزار لیزرل ورژن ۸/۸ استفاده شده است. منظور از مدل ساختاری، صرفاً روابط علی بین متغیرهای مکنون است. به بیان دیگر هدف این مدل کشف هردوی اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرهای مکنون مستقل بر متغیرهای مکنون وابسته است. در تحلیل مسیر، همبستگی بین دو متغیر برابر است با مجموع مسیرهای ساده و مرکبی که این دو متغیر را به هم متصل می کند. در مدل علی، مسیرها بیانگر فرضیه های پژوهش هستند. جهت مدل یابی معادلات ساختاری بار عاملی استاندارد و آماره t محاسبه می شود.

قدرت رابطه بین عامل (متغیر مکنون یا پنهان) و متغیر قابل مشاهده به وسیله بار عاملی نشان داده می شود. با عاملی مقداری بین صفر تا یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰/۵ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین ۰/۵ تا ۰/۷ قابل قبول است و اگر بزرگتر از ۰/۷ باشد مطلوب است. زمانی که همبستگی متغیرها شناسایی گردید باید آزمون معناداری صورت گیرد. جهت بررسی معنادار بودن رابطه بین متغیرها از آماره آزمون t استفاده می گردد. اگر مقدار آماره t ۱/۹۶ کمتر باشند، رابطه معنادار نیست و در نرم افزار لیزرل به رنگ قرمز نمایش داده خواهد شد و ناچار به حذف گویه یا سؤال مدنظر هستیم. با توجه به خروجی نرم افزار لیزرل مجبور به حذف دو سؤال (اولین رئیس جمهور ایران بعد از انقلاب اسلامی چه کسی بود؟، آیا در ایران حزب سیاسی وجود دارد؟) از سؤالات بعد شناختی شدیم.

نتایج تحلیل عاملی تأییدی

در ارتباط با تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه لازم به ذکر است که، بعد از محاسبه بار عاملی استاندارد باید آزمون معناداری صورت گیرد. مقادیر آماره معناداری بارهای عاملی در شکل زیر آمده است. با توجه به شکل فوق می توان نتیجه گرفت که هر کدام از ابعاد به چه میزان تأثیر بر یکدیگر دارند و همچنین بر مشارکت سیاسی تأثیر به چه اندازه بوده است که در ادامه آمده است.

جدول (۱۵): بررسی کفایت مدل محاسبه شده شاخص های برازندگی

شاخص برازش	مقدار مطلوب	نتیجه
χ^2		۸۶۵/۹۸
$\frac{\chi^2}{df}$	< 3 or < 5	۳/۱۷
GFI	> 0.9	۰/۹۱
AGFI	> 0.9	۰/۹۱

NNFI	> 0.9	۰/۹۸
NFI	> 0.9	۰/۹۷
CFI	> 0.9	۰/۹۸

۰/۹۸	۰-۱	IFI
۰/۰۶۶	<۰/۰۸	RMSEA
۰/۸۲	>۰/۶	PNFI
۰/۹۷	>۰/۹	RFI
۰/۶۹	>۰/۶	PGFI
۰/۰۵۷	≈۰	RMR

از بهترین شاخص‌های برازندگی مدل‌های معادلات ساختاری شاخص برازندگی ریشه میانگین مجزورات تقریب خطا (RMSEA) است. برای مدل‌هایی که برازندگی خوبی داشته باشند، باید مقداری کمتر از ۰/۰۸ باشد و مدل‌هایی که میانگین مجزورات خطای آن‌ها بیشتر از ۰/۰۸ باشند از برازش ضعیفی برخوردارند. شاخص دیگر برازندگی حاصل تقسیم مقدار کای دو بر درجه آزادی است، که این مقدار باید کمتر از ۳ باشد و در تحقیق حاضر برقرار است. همچنین دیگر شاخص‌های برازندگی نتایج مطلوب را نشان می‌دهند.

نتیجه‌گیری

هدف اصلی از انجام پژوهش حاضر بررسی نقش تأثیر فرهنگ سیاسی بر توسعه سیاسی در شهر اهواز است به گونه‌ای که با ارائه مدل استخراجی بتوان تا حدودی قابلیت تعمیم داشته باشد.

فرهنگ سیاسی بخشی از فرهنگ عمومی جامعه است که جهت‌گیری افراد جامعه را نسبت به موضوعات سیاسی شامل می‌شود. گرچه عده‌ای از متفکران علوم اجتماعی و سیاسی معتقدند که نمی‌توان فرهنگ را به اجزای گوناگون مانند فرهنگ سیاسی و غیره تقسیم کرد اما گروهی دیگر بر این باورند که تفکیک فرهنگ سیاسی از فرهنگ به شکل عام آن نه فقط امری مفید است بلکه در برخی موارد ضروری نیز خواهد بود زیرا در این صورت هم می‌توان به جنبه‌های فرهنگی سیاست، مستقل از سایر وجوه سیاست پرداخت و هم ابعاد سیاسی فرهنگ را جدا از دیگر ساخته‌ای آن مطالعه کرد. بدین ترتیب امکان بیشتری برای تحلیل نظام‌یافته‌تر از سیاست و فرهنگ پدید خواهد آمد.

از طرف دیگر مشارکت‌سیاسی به معنای مساعی سازمان‌یافته شهروندان برای انتخاب رهبران خویش، شرکت مؤثر در فعالیت‌ها و امور اجتماعی و سیاسی و تأثیر گذاشتن بر ترکیب سیاسی دولت است. پس مشارکت‌سیاسی به معنای سیاسی به معنای کوشش سازمان‌یافته مردم حکومت و سیاست است یعنی مردم در انتخاب رهبران سیاسی جامعه و سیاست‌گذاری‌ها فعالانه حضور داشته و خود را نسبت به حکومت و سیاست‌های آن، بیگانه احساس نمی‌کنند. به عبارت دیگر مردم با انتخاب رهبران و تأیید سیاست دولت، هدایت آن را بر عهده می‌گیرند.

داده‌های گردآوری شده در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی مورد ارزیابی قرار گرفت، در تجزیه و تحلیل توصیفی اطلاعات، شاخص‌های آمار توصیفی شامل، فراوانی، درصد فراوانی نسبی، میانگین، انحراف استاندارد و در بخش استنباطی به بررسی فرضیه‌ها پژوهش با استفاده از متغیرهای مستقل (فرهنگ سیاسی شامل بعد احساسی، ارزشی و شناختی) بر متغیر وابسته (مشارکت‌سیاسی) پرداخته شد. برای بررسی اثرات مستقیم از نرم‌افزار SPSS استفاده گردید.

نتایج مطالعات توصیفی نشان داد که در نمونه مورد بررسی ۴۳/۴ درصد را زنان و ۵۶/۶ درصد را مردان تشکیل می‌دهند. همچنین در وضعیت تأهل ۳۸/۴ درصد مجرد و ۶۱/۶ متأهل بوده‌اند.

مشخصات توصیفی مربوط به میزان تحصیلات آزمودنی‌ها نشان داد که ۱/۶ درصد کمتر از دیپلم، ۱۹/۲ درصد دیپلم، ۷/۲ درصد فوق دیپلم و ۴۰/۴ درصد کارشناسی و ۳۳/۲ درصد کارشناسی ارشد و بالاتر هستند.

مشخصات توصیفی مربوط به شغل آزمودنی‌ها نشان داد ۳۴ درصد کارمند اداری، ۱۸/۸ درصد دانشجو، ۸/۶ درصد بازاری، ۱۳/۴ درصد بدون شغل، ۳/۲ درصد کارگر و ۲۲ درصد سایر مشاغل هستند. مشخصات توصیفی مربوط به میزان درآمدشان داد، ۲۲/۴ درصد بدون درآمد، ۵/۸ درصد کمتر از ۲ میلیون، ۷/۴ درصد ۲ تا ۴ میلیون، ۱۰/۲ درصد ۴ تا ۶ میلیون، ۱۲/۸ درصد ۶ تا ۸ میلیون، ۱۹/۶ درصد ۸ تا ۱۰ میلیون، ۲۱/۸ درصد درآمد بالاتر از ۱۰ میلیون دارند.

بررسی مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری علیرغم اینکه در استان خوزستان به دلایل متعددی همچون گرمای هوا در خرداد و تیر و کوچ عشایر به مناطق سردسیر استان‌های همجوار، تعطیلی دانشگاه‌ها و مدارس و شروع سفرهای تابستانی در این مقطع از تعداد واجدین شرایط رای دادن کاسته می‌شود با این حال میزان مشارکت در انتخابات به طور مثال در دوره نهم بیش از ۷۰ درصد، یازدهم ۷۳/۴ درصد، بوده است. میزان مشارکت در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۶ در استان خوزستان نیز ۶۵ درصد بوده است.

لذا مشخصات توصیفی میانگین بعد شناختی نشان داد که میانگین ۲۶/۲۴، انحراف معیار ۴/۳۸۷ است، در بعد احساسی میانگین ۲۰/۰۵، انحراف معیار ۵/۶۳۲ و در بعد ارزشی میانگین ۲۶/۵۹، انحراف معیار ۸/۴۴۱ و در بعد مشارکت سیاسی میانگین ۵/۶۱ و انحراف معیار ۲/۴۲۴ به دست آمد. با توجه به آنچه از تحلیل مسیر با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۲۲ به دست آمد مجموع اثرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته (مشارکت سیاسی) به قرار زیر است:

مجموع اثرات مستقیم بعد احساسی بر مشارکت سیاسی ۰/۵۵۶، مجموع اثرات مستقیم و غیرمستقیم بعد شناختی بر مشارکت سیاسی ۰/۴۸۵ و مجموع اثرات غیرمستقیم بعد ارزشی بر مشارکت سیاسی ۰/۳۱۱ می باشد. از مدل سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار لیزرل بعد از حذف دو سؤال از بعد شناختی مدل مناسبی با توجه به شاخص های برازش به دست آمد و همچنین بعدهای شناختی و ارزشی تأثیر معناداری به طور مستقیم بر مشارکت سیاسی ندارند و بعد ارزشی با بار عاملی ۰/۴۶ و بعد شناختی با بار عاملی ۰/۵۰ بر بعد احساسی مؤثر هستند و بعد شناختی با بار عاملی ۰/۸۶ بر بعد ارزشی و بعد احساسی با بار عاملی ۰/۷۶ بر بعد سیاسی تأثیر گذار می باشند.

منابع

۱. آبنیکی، حسن (۱۳۹۰). جهانی شدن و مشارکت، پژوهش سیاست نظری، شماره ۱۰، دوره جدید، صص ۱۳۱-۱۰۹.
۲. احمدی، یعقوب؛ نمکی، آزاد (۱۳۹۱). سرمایه اجتماعی و گونه دموکراتیک فرهنگ سیاسی، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۵۹، صص ۳۰۰-۲۴۴.
۳. آسایش زارچی، محمدجواد (۱۳۸۹). زمینه های فرهنگی مشارکت سیاسی، مجله مدیریت فرهنگ، سال چهارم، شماره نهم.
۴. ادیبی سده، مهدی و میهنی، مسیح الله (۱۳۸۵). عوامل مؤثر بر مشارکت سیاسی دانشجویان دانشگاه اصفهان، فصلنامه علوم اجتماعی شوشتر، شماره ۱، صص ۱۷۶-۱۵۱.
۵. اسدی افشار، زهره (۱۴۰). بررسی میزان عمل به وظایف شهروندی و رابطه آن با فرهنگ سیاسی، پایان نامه برای اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته جامعه شناسی، دانشگاه خوارزمی.
۶. امینی، علی اکبر و خسروی، محمدعلی (۱۳۸۹). تأثیر فرهنگ سیاسی بر مشارکت سیاسی زنان و دانشجویان، فصلنامه مطالعات سیاسی، سال دوم، شماره ۷.
۷. انصاری، مهدی (۱۳۷۵). پیش گفتار کتاب نظامنامه ی حکومت، شرح و تفسیر عهدنامه ی امیرالمؤمنان نوشته ی محمد کاظم بن محمد فاضل مشهدی، چاپ دوم، قم، انتشارات انصاریان.
۸. پاتنام، رابرت (۲۰۰۳). دموکراسی و سنت های مدنی، ترجمه: محمدتقی دلفروز، تهران: دفتر مطالعات سیاسی وزارت کشور.
۹. پای، لوسین، (۱۳۸۵). جنبه های رشد سیاسی؛ مفهوم رشد سیاسی، ترجمه: عزت الله فولادوند، تهران، نشر ماهی.
۱۰. پناهی، محمدحسین، بنی فاطمه، سمیه السادات (۱۳۹۴)، «فرهنگ سیاسی و مشارکت سیاسی زنان»، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۶۸، صص ۷۷-۳۵.
۱۱. تاج مزینانی، علی اکبر (۱۳۸۲). مشارکت سیاسی جوانان: ابعاد و پویایی ها. مطالعات جوانان، سال اول، شماره ۵.
۱۲. توسلی، غلامعباس (۱۳۸۲) مشارکت اجتماعی در شرایط آنومیک. تهران، موسس چاپ و انتشارات دانشگاه تهران.
۱۳. چلیکوت، رونالد (۱۳۷۷). نظریه های سیاست مقایسه ای، ترجمه ی وحید بزرگی و علیرضا طیب، چاپ اول، تهران، موسسه ی خدمات فرهنگی رسانه
۱۴. حسنی، قاسم (۱۳۸۹). بررسی رابطه ی بیگانگی سیاسی و اجتماعی با مشارکت سیاسی و اجتماعی دانشجویان دانشگاه های دولتی شهر تهران در سال های ۸۷-۸۶. فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۵۰، صص ۱۷۱-۱۳۰.
۱۵. جعفری نیا، غلامرضا (۱۳۸۷). تأثیر روابط سازمانی و پایگاه طبقاتی بر تمایل به مشارکت سیاسی جوانان شهر خورموج، مجله علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، صص ۱۸-۱.
۱۶. دانش، ظاهره (۱۴۰۰). شناسایی و رتبه بندی عوامل سیاسی و اجتماعی مؤثر بر مشارکت سیاسی زنان در کشور افغانستان استان کابل، پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته علوم سیاسی، دانشگاه سیستان و بلوچستان.
۱۷. راد، فیروز (۱۳۸۲). جامعه شناسی توسعه ی فرهنگی، چاپ اول، تهران، انتشارات چاپ پخش.
۱۸. زارعی، آرمان (۱۴۰۲). جهت گیری های قومی و مذهبی و تأثیر آن بر مشارکت سیاسی (مورد مطالعه شهروندان قروه). پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی، دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی

۱۹. سبکتکین‌ریزی، قربانعلی (۱۴۰۰). مطالعه‌ی جامعه‌شناختی رابطه عوامل فرهنگی با میزان مشارکت سیاسی در جامعه (مورد مطالعه: شهروندان بالای ۲۵ سال شهرستان بجنورد). فصلنامه علوم اجتماعی شوشتر سال پانزدهم تابستان ۱۴۰۰ شماره ۲ (پیاپی ۵۳).
۲۰. سریع القلم، محمود، (۱۳۹۳) فرهنگ سیاسی ایران، نشر پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، تهران.
۲۱. سروش، مریم و حسینی، مریم (۱۳۹۲). نوجوانان، جوانان و مشارکت‌سیاسی: بررسی نقش عوامل جامعه‌پذیری در مشارکت‌سیاسی جوانان و نوجوانان شیراز، مجله علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، صص ۱۲۵-۹۳.
۲۲. شهرام نیا، امیرمسعود، صادقی عمروآبادی، بهروز و ابراهیمی، علی (۱۳۹۳). بررسی رابطه میان مشارکت‌سیاسی و رفاه اقتصادی: مطالعه موردی دانشجویان، کارمندان و استادان دانشگاه اصفهان، فصلنامه برنامه‌ریزی، رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۹.
۲۳. قاسمی، حاکم، معالی، فاطمه (۱۳۹۳)، «عوامل محدودماندن مشارکت‌سیاسی زنان». پژوهشنامه علوم سیاسی، سال دهم، شماره اول، صص ۱۵۶-۱۲۳.
۲۴. غفاری هشتجین، زاهد، بیگی‌نیا، عبدالرضا و تصمیم قطعی، اکرم (۱۳۸۹). عوامل موثر بر مشارکت‌سیاسی دانشجویان علوم سیاسی و فنی دانشگاه فنی و دانشگاه تهران، دانشنامه‌ی دانش سیاسی، سال ششم، شماره دوم، صص ۲۴۰-۲۰۷.
۲۵. گلابی، حاجیلو (۱۳۹۱). بررسی جامعه‌شناختی برخی عوامل موثر بر میزان مشارکت‌سیاسی زنان: مطالعه‌ی موردی استان آذربایجان شرقی. مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره‌ی اول، شماره ۱، صص ۲۰۰-۱۷۳.
۲۶. گلابی، حاجیلو (۱۳۹۱). تاثیر خانواده بر مشارکت‌سیاسی زنان، زن و جامعه، سال سوم، شماره سوم.
۲۷. گل محمدی، احمد (۱۳۸۶). درآمدی بر تبیین فرهنگی سیاست، نگاهی به رهیافت فرهنگ سیاسی در علم سیاست، پژوهشنامه علوم سیاسی، شماره ۶.
۲۸. محرابی، علیرضا، فاطمه خلف زاده (۱۳۹۵)، «مشارکت‌سیاسی در استان خوزستان و چالش‌های موجود انتخاباتی در آن»، اولین همایش بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مطالعات مدیریت، شیراز، ۲۷ آبان ماه.
۲۹. محمدی اصل، عباس (۱۳۸۳). موانع مشارکت‌سیاسی زنان در ایران، رفاه اجتماعی، سال سوم، شماره ۱۲.
۳۰. محسنی تبریزی، منوچهر (۱۳۸۰). بررسی آگاهی و انگیزش‌ها و رفتار اجتماعی و فرهنگی ایرانیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
۳۱. وحید، فریدون؛ نیازی، محسن (۱۳۸۳). تاملی در مورد رابطه‌ی بین ساختار خانواده و مشارکت اجتماعی در شهر کاشان، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۳، صص ۱۴۵-۱۱۷.
32. Markus, Gregory. B & Wolton, H. (2002). civic participation in American cities. www.google. Com.
33. Lipset, Seymour Martin, (1994), "The social requisites of democracy", American sociological review, vol 59.
34. Lamprianou, I. (2013). Contemporary political participation Research: a critical Assessment. www.springer.com. 978-3-642-30067-1.
35. Rosenstone, S & Hanon, J.M. (1993). Mobilization, participation and democracy in america. New york; macmillan.
36. Shi, T. (2004). economic development and political participation: comparison of mainland china, Taiwan and hong kong. issued by Asian barometer project office national Taiwan university and acadamia sinica. no 24.